

Maslennikov E. I.
Yakubovskiy S. O.
Belyakov V. V.

Odessa I. I. Mechnikov National University

THE PRINCIPLES OF STATE REGULATION OF NATIONAL ECONOMY IN CONDITIONS OF GLOBALIZATION

Summary

The main principles of state regulation are formulated in the article and priority directions of development of national economy are considered in the conditions of globalization. The main indicators confirming the need for the development of product-oriented industries are analyzed.

Key words: government regulation, globalization, national economy, integration, export, global economy.

УДК 332

Петрушенко К. І.

Одеська національна академія харчових технологій

Григорьев Є. О.

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Павленко Г. М.

Одеська національна академія харчових технологій

ФОРМУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ РЕЗЕРВНИХ ФОНДІВ ЗЕРНА ТА ПРОДОВОЛЬСТВА

Стаття присвячена особливостям продовольчої безпеки на рівні регіону, а також напрямам формування регіональних резервних фондів зерна та продовольства. Встановлено бази системи продовольчої безпеки регіону. Проведено аналіз виробництва основних сільськогосподарських культур за регіонами. Розглянуто основні показники, що характеризують стан системоутворюючого фактору в системі продовольчої безпеки. Звернуто увагу на напрями вирішення проблем продовольчої безпеки.

Ключові слова: продовольча безпека, продовольча безпека регіону, продовольчі запаси, самозабезпечення продовольством, норми фізіологічних потреб, аграрний сектор, продовольче забезпечення населення регіону, міжрегіональний продуктообмін.

Актуальність теми. У процесі поглиблення міжрегіонального та внутрішньорегіонального поділу праці загострюється необхідність підвищення стійкості самозабезпечення країни і її регіонів базовими продовольчими продуктами і на цій основі забезпечення продовольчої безпеки. Для цього необхідні достатні розміри і ефективні системи використання відновлюваних стратегічних і оперативних продовольчих запасів (фондів) як на глобальному так і на регіональному рівні [1].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вклад до аналізу з проблем продовольчої безпеки та агропродовольчого сектору внесли праці таких вітчизняних вчених: А. Бабенко, П. Борщевський, Ю. Білик, Л. Дейнеко, П. Саблук, В. Шкаберін, А. Лисецький. Разом з тим більш поглибленого вивчення потребують стратегічні напрями посилення продовольчої безпеки, що також знайшли свої відображення в роботах О. Гойчук, І. Романюк, В. Трегобчука, О. Шпичака.

За останні роки з проблеми продовольчої безпеки опубліковано праці відомих російських і білоруських вчених: І. Ушачьова, А. Алтухова, В. Маслакова, О. Борисенко, А. Гордєєва, О. Жоголевої, В. Коровкіна, В. Милосердова, В. Назаренко, О. Серової, Ю. Хромова, В. Гусакова, З. Іл'їної та багатьох інших. Серед західноєвропейських закордонних дослідників, працюючих з проблеми продовольчої безпеки, треба виділити Д. Антле, А. Сіна, М. Трейсі, П. Самуельсона, Ф. Хайєка, Е. Енгеля та інших.

Мета статті: розглянути й обґрунтувати основні напрями формування регіональних резервних фон-

дів зерна та продовольства, розкрити необхідності розробки і реалізації створення достатньої сировинної бази та резервних регіональних фондів, а також створення відповідних програм підтримки на чолі з щорічним розрахунком потреби в будівництві нових об'єктів зберігання продовольчих запасів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основними причинами розробки методики забезпечення продовольчої безпеки регіону є те, що:

- 1) не всі регіони у достатній кількості спроможні забезпечити потреби населення в основних видах сільськогосподарської продукції і продуктах харчування;
- 2) регіони відрізняються за економічною доступністю до продовольства;
- 3) спеціалізація регіонів.

Система продовольчої безпеки регіону базується на власному сільськогосподарському та переробному виробництві, які формують сировинну базу, ринок продовольства, резервні регіональні фонди, що забезпечують продовольством населення в усі періоди року. Отже, під **продовольчою безпекою регіону** слід розуміти здатність регіональної системи формувати та розподіляти продовольчі ресурси, а також стабільно забезпечувати всі категорії населення продуктами харчування на всій своїй території, причому не нижче мінімального споживчого кошика. Головною умовою для забезпечення надійності продовольчої безпеки регіону є економічна доступність продуктів харчування, а також раціональне поєднання продовольства власного виробництва та ввезених продовольчих продуктів з інших регіонів країни. Ос-

чому недопустимі будь-які міжрегіональні бар'єри в торгівлі [2]. Ефективність регіональної системи регулювання продовольчого ринку забезпечується завдяки низці процедур комплексної діагностики стану продовольчого ринку, за допомогою якої можна врахувати взаємозв'язок різних чинників. Найважливішими з яких є такі:

1) стан продовольчого потенціалу сфер АПК і природних ресурсів сільськогосподарського призначення;

2) рівень і структура кінцевого споживання продуктів харчування;

3) структура й обсяги експорту-імпорту продовольства у певному регіоні, які характеризують міжрегіональний аспект відтворення;

4) безпека та якість продовольства [3].

Аналізуючи дані за останні роки, можна зауважити, що ціни на продукти харчування в Україні зростають, незважаючи на те, що природно-кліматичні умови України дозволяють отримувати харчові продукти в кількості, достатній для задоволення внутрішніх потреб країни, що і є загрозою настання продовольчої кризи в країні і загострення соціальної напруженості в суспільстві, тому необхідні своєчасні заходи щодо діагностики та забезпечення продовольчої безпеки України та її регіонів [4]. Загалом, регіони України можна поділити на 3 групи за ступенем самозабезпечення продовольством:

1) регіони, що переважно вивозять продукцію (Вінницька, Житомирська, Кіровоградська, Полтавська, Хмельницька, Черкаська, Чернігівська області);

2) регіони, що ввозять і вивозять продукцію (Волинська, Закарпатська, Запорізька, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Сумська, Харківська, Херсонська, Чернівецька області);

3) регіони, що ввозять продукцію (Київська, Луганська, Дніпропетровська, Донецька, Миколаївська, Одеська області).

Тому, у силу природно-економічних обставин, у ряді регіонів самозабезпечення продовольством є відчутно ускладненим та економічно неефективним. Для таких регіонів необхідною є розробка відповідних програм підтримки, враховуючи постачання як на міжрегіональному, так і на міжнародному рівнях. Продовольча безпека регіонів залежить також від рівня доходів їхнього населення та цін на продовольчі товари. Тому достатня кількість продовольства на регіональному рівні ще не означає, що кожний споживач має змогу отримати його в необхідній кількості та якості. Система регулювання продовольчого ринку регіону має бути націлена на створення умов для динамічного, збалансованого соціально-економічного розвитку, підвищення рівня життя населення, забезпечення гарантованих державою соціальних стандартів для кожного її громадянина незалежно від місця проживання, а також впровадження ефективних механізмів стимулювання діяльності місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, націлених на ефективну співпрацю на загальнодержавному рівні [5]. Можемо зауважити, що Верховною радою України був прийнятий законопроект відносно резервів зернових культур, а саме був відмінений механізм формування регіональних ресурсів зерна (законопроект № 3140 від 29.08.2013). Формування регіональних ресурсів зерна здійснювалося з 2003 року, з метою забезпечення стабільних цін на хліб. Оскільки сьогодні створено новий механізм регулювання цін

на хлібопродукти, відповідно до якого Аграрний фонд забезпечує регіони достатнім рівнем запасів борошна для випічки хліба за фіксованими Міністерством аграрної політики цінами, законом було визначено, що в Україні зникла необхідність в існуванні механізму формування регіональних ресурсів зерна. Основною причиною цього є те, що в обласних бюджетах часто були відсутні кошти для формування регіональних ресурсів зерна.

Також можна відмітити, що продовольче забезпечення населення регіону повинне базуватися на принципах раціонального територіального поділу праці в сфері агропромислового виробництва і участі в міжрегіональному продуктообміні, оптимального поєднання у формуванні продовольчих ресурсів місцевого виробництва і зовнішніх поставок, недопущення жодних міжрегіональних бар'єрів у торгівлі продовольством. Основними показниками, що характеризують стан системуютьворюючого фактору в системі продовольчої безпеки, а саме агропромислового комплексу, є валові збори і врожайність основних сільськогосподарських культур, структура посівної площі за видами культур, поголів'я, структура і якісні характеристики вирощуваної худоби, обсяги виробництва основних видів продукції тваринництва, його структура і ефективність, забезпеченість ресур-

Таблиця 1

Індекси обсягу сільськогосподарського виробництва за регіонами за січень-квітень 2016 року¹

(% до відповідного періоду попереднього року)

	Усі категорії господарств	У тому числі	
		сільськогосподарські підприємства	господарства населення
Україна	98,3	98,4	98,2
Вінницька	106,9	109,8	101,5
Волинська	99,1	101,3	97,5
Дніпропетровська	99,4	99,0	100,6
Донецька ²	91,3	99,4	78,1
Житомирська	101,4	107,4	100,2
Закарпатська	97,1	99,1	97,0
Запорізька	98,9	98,1	99,5
Івано-Франківська	92,8	83,5	98,8
Київська	94,8	92,0	103,5
Кіровоградська	102,3	108,9	100,1
Луганська ²	83,2	93,2	80,1
Львівська	100,5	110,3	96,1
Миколаївська	97,6	93,1	98,7
Одеська	95,1	97,1	94,7
Полтавська	100,9	100,2	102,0
Рівненська	98,8	101,8	97,9
Сумська	99,6	98,7	100,1
Тернопільська	96,8	94,5	98,2
Харківська	103,4	104,8	101,9
Херсонська	85,1	68,0	98,3
Хмельницька	90,2	78,8	103,0
Черкаська	101,2	102,9	93,5
Чернівецька	98,1	95,5	99,0
Чернігівська	100,8	104,6	97,4

¹ Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції.

² Дані можуть бути уточнені.

Таблиця 2

Виробництво основних сільськогосподарських культур за регіонами у 2015 році¹

	Зернові та зернобобові культури (у вазі після доробки)		Цукрові буряки (фабричні)		Насіння соняшнику (у вазі після доробки)		Картопля		Овочі	
	тис. т	у % до 2014р.	тис. т	у % до 2014р.	тис. т	у % до 2014р.	тис. т	у % до 2014р.	тис. т	у % до 2014р.
Україна	60125,8	94,2	10330,8	65,7	11181,1	110,3	20839,3	88,0	9214,0	95,6
області										
Вінницька	3768,3	74,4	2057,0	67,6	503,6	94,8	1836,6	92,1	460,4	100,8
Волинська	1062,3	102,5	420,2	64,6	5,2	123,8	1098,8	97,1	276,4	99,7
Дніпропетровська	3866,2	116,5	31,4	109,8	1198,6	126,8	560,3	85,0	728,3	102,6
Донецька ²	1536,1	65,0	10,1	52,3	528,3	71,4	397,7	51,1	208,0	42,9
Житомирська	1459,6	76,5	607,2	94,9	141,5	83,7	1176,8	90,2	271,9	113,7
Закарпатська	332,4	96,8	–	–	4,7	78,3	545,8	89,3	267,3	90,0
Запорізька	2728,1	112,8	–	–	961,8	124,7	258,5	94,9	435,7	101,3
Івано-Франківська	688,5	88,3	33,4	27,5	27,3	67,4	942,5	103,0	169,8	101,9
Київська	2820,0	83,9	882,1	66,4	292,1	97,1	1433,6	79,9	511,2	89,9
Кіровоградська	3313,9	95,5	483,3	91,8	1170,1	100,4	525,5	96,9	234,8	99,4
Луганська ²	992,8	81,0	–	–	484,8	92,2	208,0	73,0	163,3	89,8
Львівська	1366,3	96,1	583,0	74,7	27,8	96,2	1622,5	94,9	483,5	100,7
Миколаївська	2896,4	101,1	85,4	130,2	938,7	129,0	196,1	92,6	483,0	98,1
Одеська	3489,0	94,9	–	–	755,3	112,1	494,6	92,2	436,5	99,7
Полтавська	5363,2	111,2	1395,8	80,2	848,4	119,4	1137,9	96,5	517,3	99,2
Рівненська	1101,5	90,1	454,4	83,5	9,6	162,7	1227,6	94,1	213,6	85,9
Сумська	3734,5	94,8	74,6	96,8	471,2	111,2	1068,4	80,5	189,1	97,3
Тернопільська	2199,0	82,9	726,6	41,9	74,7	177,4	927,8	72,3	255,4	94,3
Харківська	4209,7	94,3	538,7	64,1	1172,2	101,7	1029,0	92,3	689,8	103,6
Херсонська	2621,9	121,6	–	–	486,5	178,7	287,2	103,0	1251,5	97,6
Хмельницька	2792,9	84,9	1140,4	48,3	105,9	121,0	1064,9	70,5	187,4	89,6
Черкаська	3745,5	101,2	490,5	56,9	541,6	109,0	778,2	96,4	365,3	102,6
Чернівецька	523,5	78,2	5,6	5,1	20,8	205,9	586,3	95,0	222,3	95,7
Чернігівська	3514,2	95,2	311,1	121,8	410,4	136,1	1434,7	93,9	192,2	96,9

¹ Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення анти-терористичної операції.

² Дані можуть бути уточнені.

сами, матеріально-технічне забезпечення, ціни і собівартість виробленої продукції, рентабельність виробництва і сільськогосподарських підприємств. Одним із ключових індикаторів регіональної продовольчої безпеки є виробництво сільськогосподарських культур та продуктів тваринництва, що виробляються на території регіону [6].

Згідно даних Держстату України індекси обсягу сільськогосподарського виробництва за регіонами за січень-квітень 2016 року були такі (табл. 1).

Аналізуючи представлені дані, ми можемо відзначити, що обсяги сільськогосподарського виробництва помітно зросли у Вінницькій, Житомирській, Кіровоградській, Харківській, Черкаській, а також незначно – у Львівській, Полтавській та Чернігівській областях, порівняно з попереднім періодом, що є позитивним фактором як для окремо взятого регіону, так і для країни в цілому. Можна також зауважити, що збільшення обсягів молочної продукції спостерігається у Вінницькій області, картоплі – у Житомирській, олії – у Кіровоградській, Харківській областях, м'яса та м'ясної продукції – у Черкаській, Львівській областях, меду – у Полтавській та зерна – у Чернігівській області. У Донецькій, Івано-Франківській, Луганській, Херсонській та Хмельницькій областях, а також загалом по Україні спостерігаються негативні тенденції. Слід проаналізувати ці зміни і знайти шляхи вирішення проблем, пов'язаних з погіршенням структури харчування населення.

Аналіз виробництва основних сільськогосподарських культур за регіонами у 2015 році можна провести на основі даних, представлених у таблиці 2.

Отже, аналізуючи представлені статистичні дані, можемо визначити, яку питому вагу займає кожен вид сільськогосподарської продукції.

Таблиця 3

Структура сільськогосподарського виробництва України у 2015 році

С/г продукція	тис. тон	Питома вага, %
Зернові та зернобобові культури (у вазі після доробки)	60125,8	53,83
Цукрові буряки (фабричні)	10330,8	9,25
Насіння соняшнику (у вазі після доробки)	11181,1	10,01
Картопля	20839,3	18,66
Овочі	9214,0	8,25
Всього	111691	100

Важливе місце у структурі агропромислового комплексу посідає зернопродуктовий підкомплекс. Його функціональна діяльність спрямована на забезпечення населення хлібом і хлібопродуктами, промисловості – сировиною, тваринництвом – концентрованими кормами, зовнішньої торгівлі – високоліквідним товаром, тобто зерном. Світова

практика показує, що саме ринок зерна є дзеркалом розвитку сільського господарства, бо він охоплює практично всі елементи ринкових відносин [7]. Тому можна сказати, що регіональний ринок зерна являє собою сукупність організаційно-економічних відносин, за допомогою яких в регіоні здійснюються купівля-продаж зерна і продуктів його переробки. Основними компонентами, які включає в себе регіональний зерновий ринок є: кількісні та якісні характеристики реалізованого зерна, джерела його надходження, він характеризується складом споживачів і розподілом між ними продукції, що реалізується, структурою попиту і пропозиції по видах зерна, цінами реалізації та якістю і асортиментом. Отже, при оцінці регіонального ринку важливе значення має рівень самозабезпеченості регіону зерном, а також розвиток і функціонування внутрішнього регіональних та міжрегіональних зв'язків. Оцінка регіонального зернового ринку необхідна для аналізу процесу формування товарних ресурсів з метою розробки пропозицій щодо стимулювання його розвитку, підвищення

конкурентоспроможності зернопродукції, захисту інтересів товаровиробників і споживачів зерна [8].

Повертаючись до сільського господарства в цілому, можна проаналізувати середні ціни реалізації продукції сільського господарства за січень-квітень 2016 р., представлених у таблиці 4

Ми можемо побачити, у яких саме регіонах були встановлені найвищі ціна на певний вид продукції, а у яких найнижчі за січень-квітень 2016 року, а саме **найвищі ціни** спостерігались:

- по зернових та зернобобових культурах у Полтавській області;

- по м'ясній продукції у м. Київ;

- по молочній продукції у Закарпатській області

- по яйцям у Кіровоградській області.

Що стосується **найнижчих цін**, то:

- по зернових та зернобобових культурах вони спостерігались у Закарпатській області;

- по м'ясній продукції – у Львівській області;

- по молочній продукції – у Луганській області

- по яйцям – у Херсонській області.

Причинами встановлення різних цін на продукти харчування у кожному регіоні можуть бути, як низький рівень, або нездатність регіону до виготовлення даного виду продукції, а внаслідок цього внутрішньодержавні експортні перевезення з інших регіонів, що несуть за собою додаткові витрати, тому і відбувається збільшення ціни на продукцію, так і вплив різних кліматичних факторів, що могло призвести до зменшення врожайності. Проте можуть бути і інші причини, які могли вплинути на зміни цін у регіоні, тому це питання потребує більш детального аналізу.

Отже, розглядаючи становище регіонів України на даний час, можна сказати, що країна в цілому, як і окремі її регіони, потребують стабілізації, тому можна запропонувати такі шляхи вирішення проблеми:

- відновити матеріально-технічну базу, модернізувати виробництво, збільшити обсяги випуску конкурентоспроможної продукції і розширити її асортимент, активізувати роботу щодо залучення іноземних інвестицій і кредитів;

- забезпечити пріоритетність розвитку областей здійсненням державної фінансово-кредитної підтримки підприємств за рахунок розширення видів їх кредитування, а також відновлення практики передбачення в державному бюджеті коштів для кредитування міжсезонних витрат підприємств цукрової, масложирової, виноробної та інших галузей;

- створити оптові ринки продовольчих товарів, розширити мережу фірмової торгівлі, зменшити кількість посередників при реалізації продукції, завдяки чому будуть знижені ціни і збільшені обсяги реалізації;

- ввести регулювання ринків зерна, цукру, масла, алкогольних напоїв;

- відновити традиційні і освоїти нові зовнішні ринки збуту, зокрема, створити за кордоном постійно діючі представництва окремих областей, підприємств, регіонів; активізувати роботу щодо створення інтегрованих структур, до складу яких повинні ввійти переробні і сільськогосподарські підприємства, фірмові магазини організації з матеріально-технічного забезпечення і збуту продукції [10].

Висновки. Підсумовуючи вищесказане, можна відзначити, що забезпечення повноцінного харчування населення області може здійснюватися шляхом реалізації заходів підтримки товаровиробників, підвищенням рівня зайнятості, проведенням політики обмеження торгових надбавок на основні

Таблиця 4

Середні ціни реалізації продукції сільського господарства¹ за регіонами за січень-квітень 2016 року (без ПДВ, дотацій, транспортних, експедиційних та накладних витрат)

	Культури зернові та зернобобові	Тварини сільськогосподарські живі	Молоко	Яйця, за тис.шт
Україна	3597,7	21375,2	5240,3	1046,4
області				
Вінницька	3615,4	25269,6	5246,3	955,8
Волинська	3380,1	20886,9	5263,6	-
Дніпропетровська	3741,2	21742,2	5236,0	934,4
Донецька ²	3408,7	21024,3	5113,0	930,3
Житомирська	3745,1	20169,3	5211,9	830,7
Закарпатська	2697,2	23531,8	5857,6	-
Запорізька	3448,2	19095,7	4851,9	955,4
Івано-Франківська	3395,4	23139,3	5202,7	879,1
Київська	3635,8	20551,8	5323,0	1242,8
Кіровоградська	3486,0	21857,7	5202,6	2602,7
Луганська ²	3140,5	18770,9	4634,8	... ³
Львівська	3357,5	17982,1	5547,3	1061,9
Миколаївська	3638,2	20150,5	5205,9	998,2
Одеська	3693,1	21190,4	4761,4	1206,3
Полтавська	3950,3	20767,6	5335,1	958,9
Рівненська	3304,6	19000,8	5321,8	988,8
Сумська	3417,6	25376,1	5053,6	1211,3
Тернопільська	3537,3	20502,0	5509,5	1002,4
Харківська	3447,1	20704,2	5218,5	954,9
Херсонська	3694,8	23935,2	5406,8	823,6
Хмельницька	3602,5	21393,0	5229,4	1260,4
Черкаська	3556,2	22645,4	5306,9	934,3
Чернівецька	2963,9	25000,5	5174,4	... ³
Чернігівська	3840,2	21335,7	5133,8	1107,3
м. Київ	3238,2	25723,5	4958,0	1007,4

¹ Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції.

² Дані можуть бути уточнені.

³ Дані вилучено з метою забезпечення виконання Закону України "Про державну статистику" щодо конфіденційності інформації [9]

продовольчі товари, в т. ч. й на зерно та продукти його переробки. Виникає гостра необхідність в розробці ефективної моделі управління економічними технологіями по створенню і використанню продовольчих запасів, адаптованої до різних умов мінливого зовнішнього середовища. Необхідність викликана не тільки нестійким станом вітчизняного аграрного сектора, а й невизначеністю перспективного співробітництва із зарубіжними країнами на світовому ринку. Слід також врахувати норми фізіологічних потреб, але при цьому для окремих регіонів потрібні коригувальні коефіцієнти з поправкою на кліматичні умови. Адже, саме клімат, більшою мірою може вплинути на витрату енергії людиною.

Отже, можна сказати, що у кожному регіоні повинні розроблятися заходи щодо скорочення вивозу продовольчих товарів з регіону, обсяги виробництва якого не перевищують подвійного розміру за нормами споживання з урахуванням чисельності населення. Крім цього, слід проводити розрахунок кількості об'єктів зберігання продовольчих запасів і їх відновлення а також визначати необхідність зведення нових споруд для продовольчих запасів регіону. Отже, проблема продовольчої безпеки має комплексний характер і пов'язана з макроекономічним розвитком держави в цілому та її регіонів, тому розв'язання її не повинно перекладатися лише на аграрний сектор.

Список використаних джерел:

1. Вермель Д.Ф. Вопросы размещения и специализации сельскохозяйственного производства в региональных системах ведения сельского хозяйства // Сб. науч. тр. / ВНИИ экономики сельского хозяйства. 1988. – Вып. 125. – С. 18-23.
2. Пашина Л. Обеспечение продовольственной безопасности региона / Л. Пашина, Л. Горюнова, Л. Цветкова // Международный сельскохозяйственный журнал. – 2008. – № 6. – С. 9.
3. Сіташ С.Д. Показники оцінки та критерії / С.Д. Сіташ // Інноваційна економіка. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2012. – № 2 (28). – С. 321–323.
4. Одінцов М.М. Механізми регулювання розвитку продовольчого ринку [Електронний ресурс] / М.М. Одінцов // Ефективна економіка. – 2011. – № 2. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2011_2_14
5. Льяшенко В.А. Зарубіжний досвід використання методів державного регулювання продовольчого ринку. – [Електронний ресурс] / В.А. Льяшенко. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/14_APSN_2008/Gosupravlenie/31304.doc.htm
6. Пушак Я.Я. Статистичний аналіз і прогнозування самозабезпечення продовольством регіонів України. [Електронний ресурс] / Я.Я. Пушак. // Ефективна економіка. – 2012. – № 3. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1005>
7. Економічний довідник аграрника / За ред. Ю.Я. Лузана, П.Т. Саблука. – К.: Преса України. – 2008. – 745-800 с.
8. Носенко В.А. Підвищення конкурентоздатності виробництва зерна в Україні // Збірник наукових праць «Економіка: проблеми теорії і практики». Випуск 177. – 2003. – С. 401-417.
9. Державна служба статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
10. Зеленський С.М. Пріоритети розвитку агропродовольчої сфери регіону // Економіка АПК. – 2000. – № 7. – С. 23-36.

Петрушенко К. И.

Одесская национальная академия пищевых технологий

Григорьев Е. О.

Одесский национальный университет имени И.И. Мечникова

Павленко А. М.

Одесская национальная академия пищевых технологий

ФОРМИРОВАНИЕ РЕГИОНАЛЬНЫХ РЕЗЕРВНЫХ ФОНДОВ ЗЕРНА И ПРОДОВОЛЬСТВИЯ

Резюме

Статья посвящена особенностям продовольственной безопасности на уровне региона, а также направлениям формирования региональных резервных фондов зерна и продовольствия. Установлено базисы системы продовольственной безопасности региона. Проведен анализ производства основных сельскохозяйственных культур по регионам. Рассмотрены основные показатели, характеризующие состояние системообразующего фактора в системе продовольственной безопасности. Обращено внимание на направления решения проблем продовольственной безопасности.

Ключевые слова: продовольственная безопасность, продовольственная безопасность региона, продовольственные запасы, самообеспечение продовольствием, нормы физиологических потребностей, аграрный сектор, продовольственное обеспечение населения региона, межрегиональный продуктообмен.

Petrushenko K. I.

Odessa National Academy of Food Technologies

Hrihoriev E. O.

Odessa I.I. Mechnikov National University

Pavlenko H. M.

Odessa National Academy of Food Technologies

FORMATION OF REGIONAL RESERVE FUNDS AND FOOD GRAINS

Summary

The article is devoted to the features of food security at the regional level as well as directions for forming regional reserve funds of grain and food. The bases of the food security system of a region are determined. An analysis of the main crops production by regions is done. The main indicators that characterize the state of a systemically important factor in the food security system are considered. An attention is paid to the directions of solving problems of food security.

Key words: food security, food safety regional food reserves (funds), food self-sufficiency, norms physiological needs, agriculture, food security of the region, interregional product exchange.